

DIETSCH E TUIN

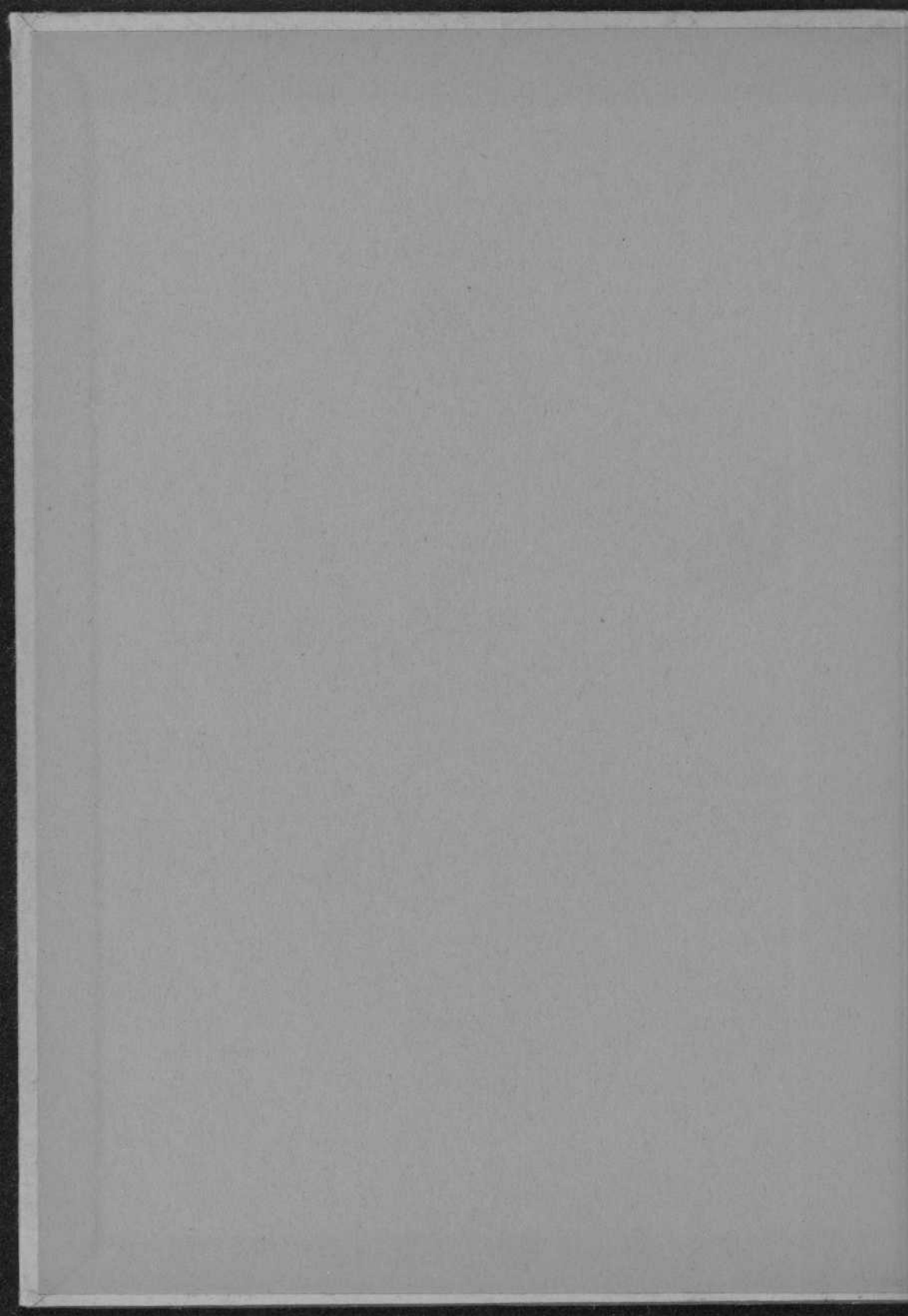

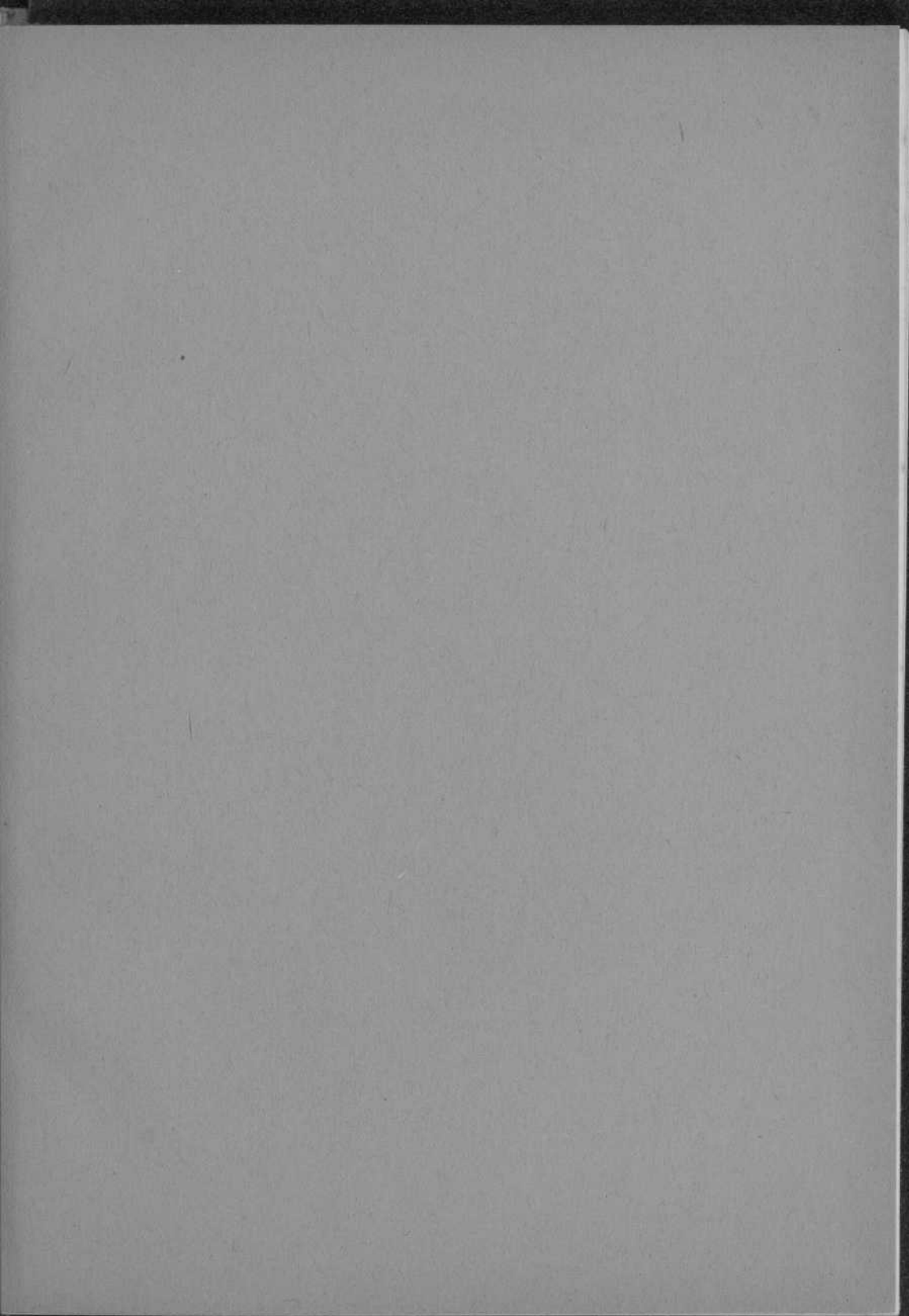
PROZA
REEKS

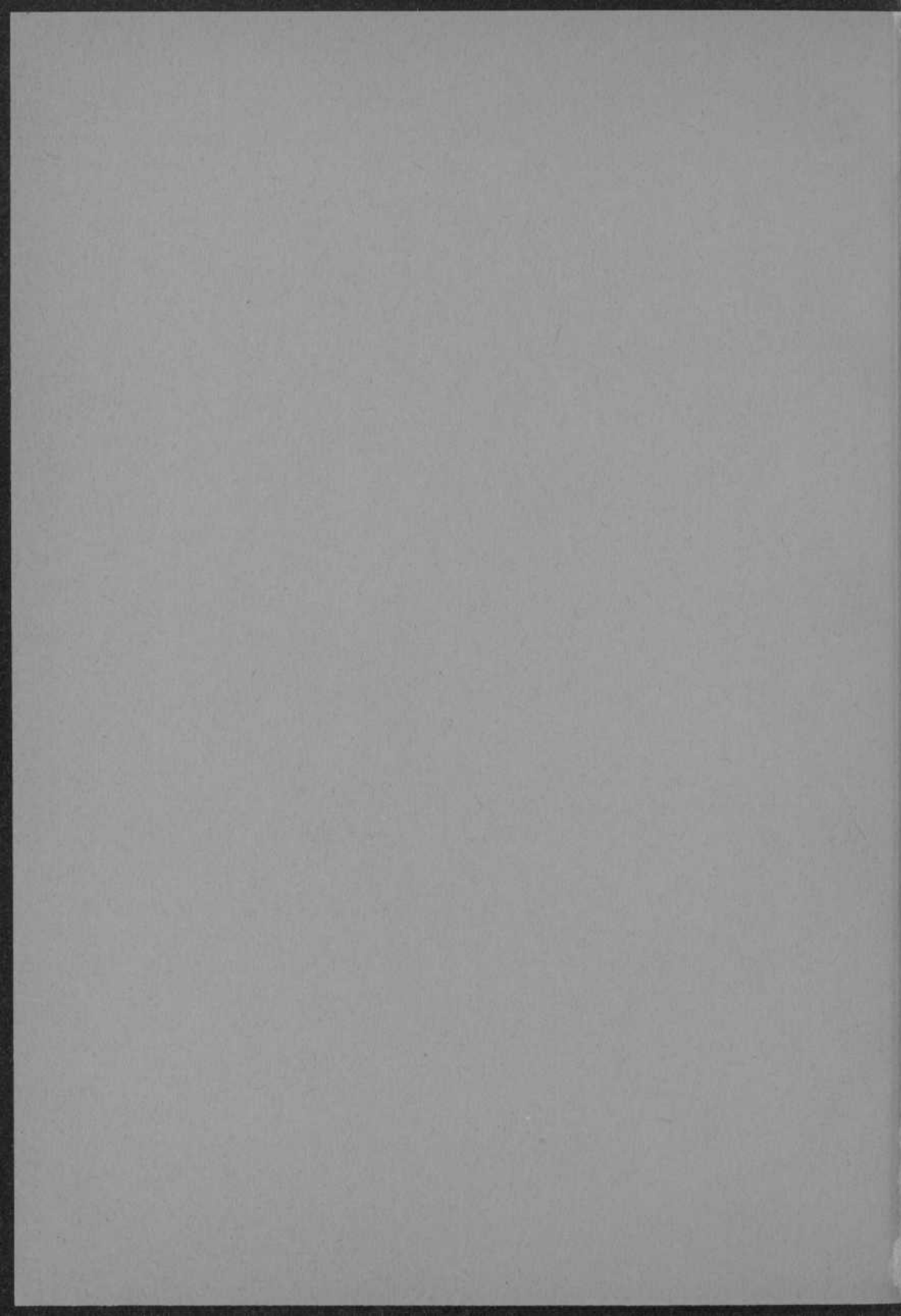
EMILE BUYSSE

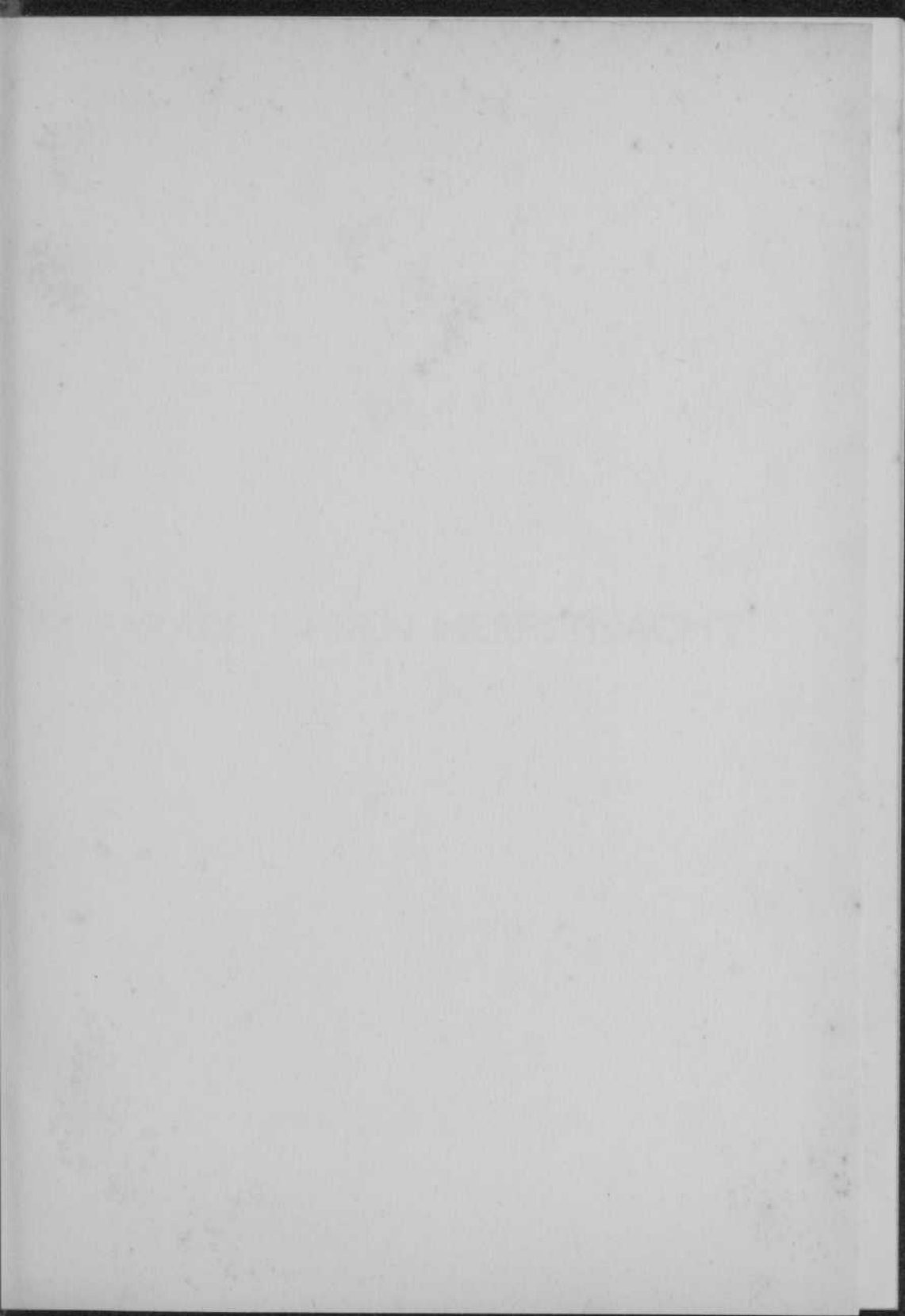
PARADE IN DEN
HERFSTNACHT

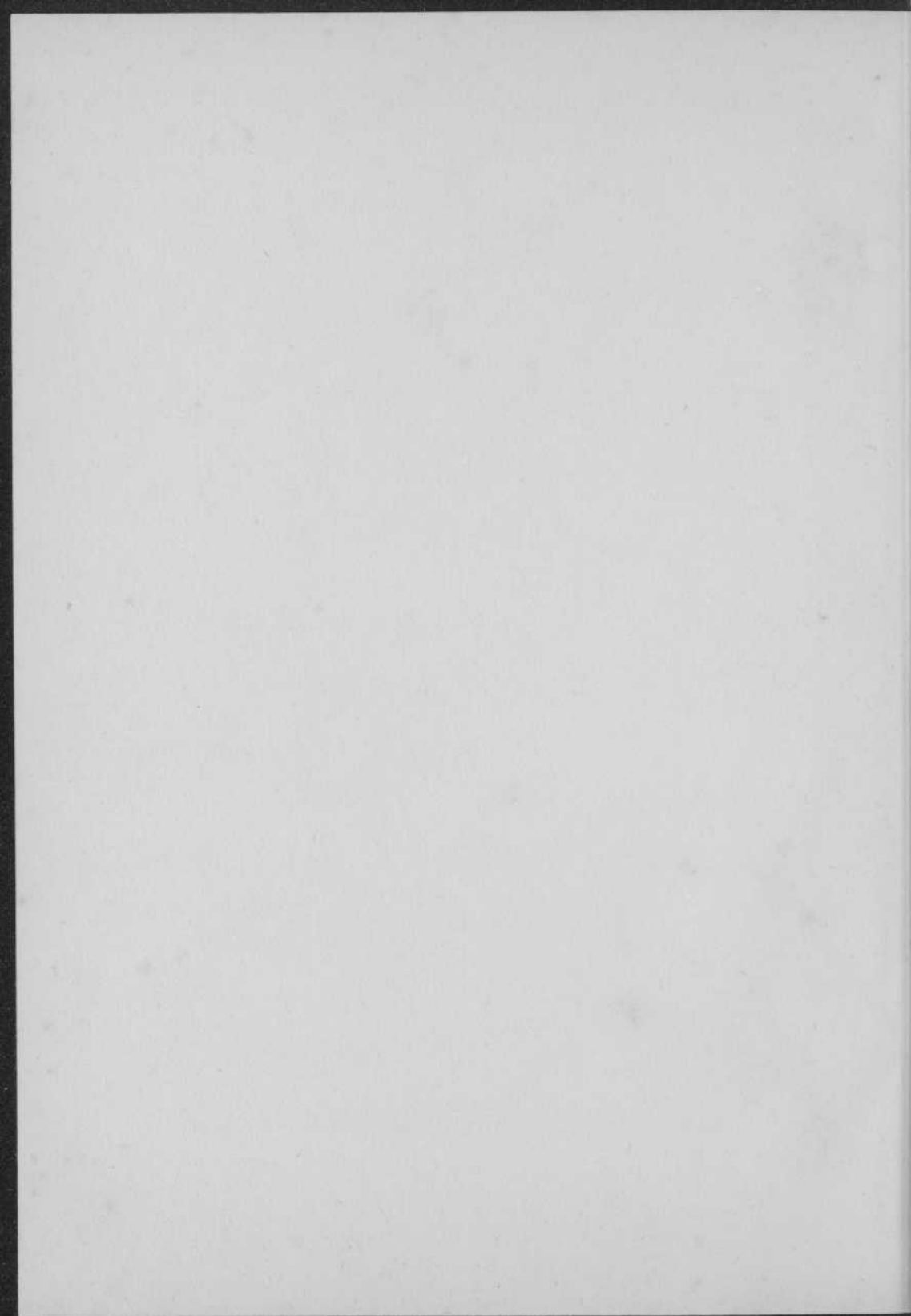
DE AMSTERDAMSCH E KEURKAMER

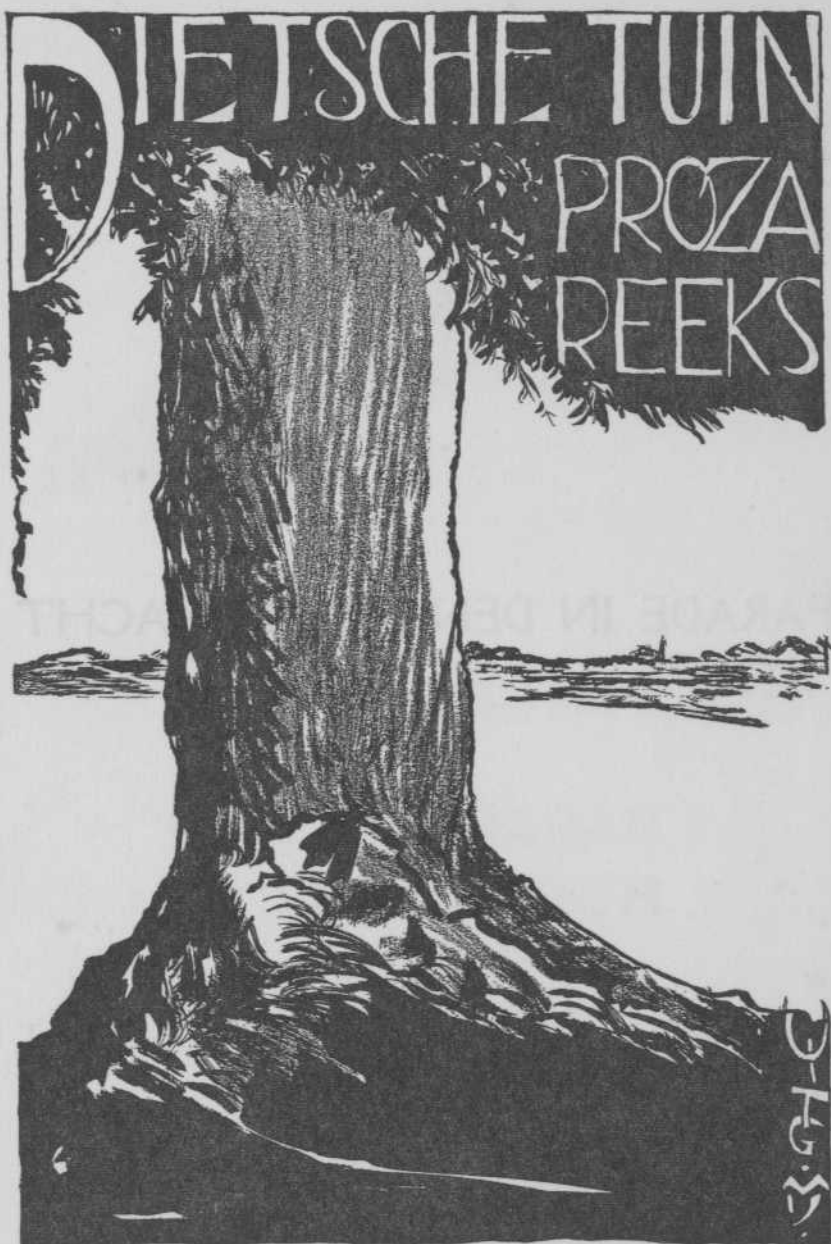

A faint, large-scale background image of a person in a costume, possibly a dancer or performer, is visible behind the text. The figure appears to be in a dynamic pose, with one arm raised. The image is very light and serves as a subtle backdrop for the title.

PARADE IN DEN HERFSTNACHT

EMILE BUYSSE

**PARADE IN DEN
HERFSTNACHT**

EMILIE BUYSSE

PARADE IN DEN
HERFSTNACHT

Aan Jan van Rijsoord

BOUDEWIJN STAAT NU OP DEN LAND-
weg, die naar zijn huis voert. Hij heeft dezen
middag Alice ontmoet. Hij heeft haar woonste
gezien, die ligt achter de smalle duinenreeks,
tusschen de Hollandsche grens en Knokke.
Haar „bungalow” noemt zij dat. Het fijnzinnig teekensel
van den laten herfst ligt op de wereld. De gansche dag is
herinnering.

Het beeld van Vlaanderen verandert nooit. Goed, het wordt
zomer en winter, en de lente komt uitgewaaierd van boven
den Scheldemonde. Maar er zijn twee dingen in dit land, die
onafscheidbaar van malkander zijn: de sterkte en de triest-
heid der melancholie.

.....
Wat zal een kind doen in de wereld, dat geen vader en geen
moederke ooit gekend heeft, en dat de vreugde der moeder-
lijke verzorging ontberen moest. Het loopt achter hagen, het
is heel vroeg man. Boudewijn, hij is dat jongske. Hij is ge-
boortig uit Vlaanderen, maar niemand kan hem de plek wij-
zen, waar dat zijn wiegske stond. Heeft hij er wel ooit een
gehad? Het houdt niets in. Vlaanderland is een groot huis
met vele kamers. In een van die kamers was het, dat een
vrouw een kindeke baarde, te drinken gaf, sloeg, achterliet.
Maar een man van zeventien zal daarom wel zijn weg kun-
nen kiezen. Boudewijn kiest zijn weg, hij weifelt niet. Hij
laat zich niet leiden door omstandigheden van eten en drin-

ken en de rest. En welke vrouw in Vlaanderland zal vragen naar wat zij niet behoeft te weten om lief te kunnen hebben? In Frankrijk is Boudewijn bakker, bij een baas in Tourcoing, die alle dagen drij flesschen Cinzano zuipt, en die verwaand is als een gek, alleen al om het wondere feit, dat hij zijn vrouw en kinderen spaart van de armoei. Bij een baas, die mademoiselle Alice d'Alsace in die mate beleedigt, op een rooden avond in het voorjaar, dat Boudewijn hem bijkans vermoordt. De boulanger ligt gevloerd, voor d'eerste maal in zijn leven, tusschen de confetti en de serpentines van den Minerva-dancing. Hij blijft drij weken in het ziekenhuis, zonder Cinzano, en als hij achter zijn trog weerkeert, is Boudewijn hem gesmeerd. Dat is geen kwestie van angst. Laat het eens en voor al gezegd zijn: een mensch, die nooit iets anders gezien heeft in zijn jeugd dan hardheid, kent geen vrees. Althans niet voor hetgeen van deze wereld is. Zijn vlucht uit de bakkerij is simpel een daad van menscheijkheid. Want ge kunt toch een herstellenden bakker niet weeróm vloeren, al zou het dan zijn voor zijn eigen bakoven....

Alice d' Alsace helpt hem vooruit, hij kan huisknecht worden op de villa. Wie is zij toch deze française? Slank, en wonderlijk teeder is zij, goed, maar wíé zij is, daar kan niemand antwoord op geven. Boudewijn leert paardrijden bij haar. Een man moet dat kunnen, zegt zij. Hij leert een auto besturen, haar eigen roode Bugatti. Hij ligt laag op den weg. Maar waarom er zooveel Vlaamsche en Hollandsche boeken in haar kast staan, dat vertelt zij niet. En als Boudewijn het haar vraagt, geeft zij een ophaal met haar schouders, en daar gaat zooiets door de kamer van: het staat goed in mijn kast.

Ja, zegt Boudewijn, zeker, het staat goed.

Maar wat doet zulk een porceleinen mademoiselleke in het noorden van Frankrijk, te midden van fabrieksarbeiders en bezopen bakkers, tusschen de leegloopers en de blageurs

van een Minerva-dancing. Dat is een raadsel. En naar de oplossing moet ge niet direct vragen, dit weet Boudewijn uit ervaring. Hij zoekt dat liever zelve uit.

Boudewijn, zijn naam heeft hij gekregen van een Duitsch soldaat, die invalide lag in het Westvlaamsche, waar een jongske zonder ouders altijd nog wel een plaatske aan den heerd vindt. In dat geval in een lazaret, bij vreemde soldaten.

Eigenlijk heet hij Theophile van den Kastele.

Het laatste stukske is de naam van zijn moeder. Het eerste is iets dat ze aan hem heeft meegegeven. Zoo krijgt ieder kind entwat bij zijn geboorte mee. Maar, wie zoude dat in 's hemelsnaam uitgevonden hebben: Theophile! De vrouwen hebben dwaze voorkeuren.

Het is op een dag in de lente, dat de kleine Boudewijn daar aan een weg staat. De lente hangt in de boomen, en de kleine bladeren spreken met de groote zoelte, die over het land speelt. Het kind staat op het stoepke, en het is verlaten. Op den grooten steenweg trekt het Duitsche heir voorbij. In de davering van het veldgeschut trilt een grooten weemoed, die door de jonge fluistering van de lente gaat met een vreemd accent. De ziekenwagens ronken trage achter den legertros aan. Zij komen van het front terug. De gevechten bij Boesinge, op den een-en-twintigsten Maart, zijn hun laatste prestaties geweest. Hij staat daar nog, de kleine, gevangen in de davering van sonore geluiden, die hij nog nooit gehoord heeft. Bij de wielen der kanonnen loopt hij naar voren, en dan marcheert hij met zijn korte beenen mede. De heele wereld is verloren in het geraas. Een nieuwe wereld is daaruit opgestaan. En ten leste kan hij niet meer. Hij blijft achter, langzaam-aan, totdat hij naast de ziekenauto is, waar Erich de oogen opent. Hij ziet den jongen. Zijn gezicht, slaperig, norsch, verandert ervan. Hij voelt dat dit een kind is, dat alleen staat aan den grooten weg van het

beginnend leven. Zijn linkerarm zit in een wit verband. Met de rechterhand opent hij het deurke van den wagen. Hij trekt Theophile naar zich toe. De Duitsche soldaat in het lazaret heeft veel van de wereld gezien, en hij heeft veel gelezen. Boudewijn, zegt hij tegen Theophile. Want Boudewijn was de eerste Graaf van Vlaanderen, Boudewijn den IJzeren! Een aparte manier van vertellen heeft hij, zoo op zijn Duitsch, met Vlaamsch erdoorheen, maar het gaat hoe langer hoe beter. Over de moeilijkheden moet hij straf peinzen, en dan beweegt Boudewijn zijn mond in allerlei dwaze trekken, en hij zucht als Erich het juiste woord gevonden heeft. Dat is voor kinderoorkes de goede manier van vertellen. Ziehier: Boudewijn.

In de lente, hij is dan twintig, gaat Boudewijn uit la douce France weg. Alice d'Alsace heeft hem nu het leven geleerd, en een stukske van wat zij „liefde” noemt. Boudewijn weet veel te goed dat dit geen liefde is. Daarom lacht hij ermee. Maar wat heeft een mensch op dien leeftijd in te brengen tegen de zoete kussen van een française. Daar kan alleen de echte liefde iets aan veranderen. En die is er niet. Die is er net zoo min als de wetenschap, dat Vlaanderen op dat moment, in die jaren na den grooten oorlog, verdrukt wordt, tot tergens toe.

Maar zij hebben tezamen peerd gereden, en Boudewijn heeft het schoone lichaamke van zijn française moeten wegvoeren in den rooden Bugatti, naar kennissen en vrienden, naar vreemde plaatsen en groote villa's. Tot in Poitiers toe, onder den duisteren dwang van romaansche bouwwerken, in de rue des Carmélites. Daar spelen zij een beetje comédie. Boudewijn gaat hier door voor haar man. Hij heeft er een costuum voor gekregen. Maar moet hij daar nu trotsch om zijn?

Hij heeft naast haar geleefd, hij heeft haar vrienden en

vriendinnen gezien, en hij heeft haar dienstmeisje leeren dansen op een bal champêtre. Hij is tóch geheel buiten haar sfeer blijven staan, en hij wist niet wat voor gevoel in zijn hart hem terughield van de ál te dwaze minning van dit Fransche raadsel. Uit de minachting van haar stem, wanneer zij met zelfverzekerdheid spreekt over l'âme flamande, heeft hij de liefde voor zijn land voelen groeien. Uit een droom van onbewustheid bloeit de roos van roode liefde voor zijn gulden gouwen open. Binst hij ziet naar voortkruipende vrachtwagens met ijzer en kolen, en naar de vuile rooklucht die boven de villa van Alice d'Alsace hangt, beschrijft hij in zijn gedachten de wijde zuiverheid der Vlaanderens. Donker trekken de nieuwe gevoelens door zijn bloed. Hij voelt zich eenzaam. Hij weet niet dat dit heimwee is. En liefde. Het is zijn eerste liefde. Het verstand, hij heeft het beschouwd, als het eenige, het állernoodzakelijkste.

Nu trekt het starre bloed uit zijn lichaam weg, en het begint te zingen in zijn hart. Het is in dit lied van verlangen, dat hij zijn dwingende ontluiking uitschreeuwt, op een blank papierke. Een vers! Een stuk gedachte, resultaat van verstand en hart.

Wanneer mademoiselle Alice d'Alsace de boeken en de schrifturen van Vlaamsche schrijvers niet in haar kast gehad had, wellicht was het hart van een huisknecht, van een Bugatti-chauffeur, nooit gaan kloppen met ongekende felheid. Dat is haar fout. En dan zou hij nooit zijn gaan denken aan de vreemdheid van haar woonste in Tourcoing, aan haar belangstelling voor zijn land, waar zij toch waarachtig niet alleen over spreken kan om hem een genoegen te doen.

En haar tweede fout is, dat zij poogt hem terug te houden van het verlangen naar zijn land. Voor de eerste maal ziet hij, dat zij ook haten kan. Het is een haat, die zij tracht te bedekken met de blanke schoonheid van haar lichaam en de streeling van oogen en handen.

Den volgenden dag gaat hij.

In de vroegte van den uchtend gaat begrijpend een lied van blijheid door Boudewijn heen. Het doet pijn. Wat verlangt hij dan, wat is er daar, over de Fransche grens? Fabrieksarbeiders reppen zich op hun velos voorbij. Achter hen aan sliert een vleug van smerigen sigarettenrook.

De vreemdheid van deze française bezielt hem tot snel voortgaan. Het is een vlucht. Goddank dat het een vlucht is. Telkenmale achteromziend verliest hij tenslotte de herinnering aan de sfeer van haar dolle zinnelijkheid. Maar zij reist hem na.

Boudewijn weet dit niet.

Met haar vele geld vestigt zij zich tusschen de grens van het Zeeuwsche Vlaanderen en de hotels van Knokke. Voortaan — en hoe lang zal het duren — zit zij in een bungalow, die van buiten Engelsch aandoet, een tikske schijnheilig-naief, en die van binnen opgepropt is met fransche luxe. Een bolwerkje in den grooten vestinggordel der culture latine, op een vèr-vooruitgeschoven post.

Boudewijn zal dit porceleinen gevaar vergeten!

Het land van zijn hart lokt tè fel. Honger en dorst zijn tè hevig om zich te kunnen voeden met herinneringen. Boven-dien, de weg ligt vooruit. En achteromzien baat niet. Een stuk brood, gekregen van een koeiewachter, heeft meer waarde dan de herinnering aan een rooden Bugatti en een donzen bed met lichtblauwen hemel.

Maar de onevenwichtigheid van zijn ziel, die her- en derwaarts gaat door het land van Vlaanderen, zij wil niet wijken. Boudewijn hunkert naar iets. Wat is dat? Iets! Dat staat in alle gesprekken van de menschen. Iets. Wat moet er dan gebeuren, en waarom pakken zij het zelve niet aan? Maanden gaan voorbij, het werk en de armoede wisselen zich af, louteren hem. De brand van den zomer vervaagt, verkleurt tot den weemoed van den herfst, en de hardheid van den winter wordt milder door de sneeuw.

Loutering! Maar het is vreeselijk, die louterende brand in zijn lijf. Hij weet niet waar de uitweg is. Al zeggen zijn woorden dat de weg vooruit ligt. Dat kan allemaal wel zijn, maar om dien weg te kunnen gaan, moet ge hem weten te vinden. En waar is het begin?

De slaap komt niet over hem. De honger kwelt hem, en een loome, zieke moeheid verslapt alle levensweerstand. Hij is dood! Neen, hij leeft, want het blauw van de luchten, teeder getint met wolken van grijs en rose en goud, is boven hem en hij ziet het! De tijd raast voorbij, hij kan niet meegaan. En nu zingt het zware lied van den kanonnendreun in zijn ooren na. Dat is jaren geleden. Het was op dezen weg, waar hij nu staat. Of was het een anderen. Het is eender. De weg! De weg is hervonden. En de slaap komt in een milde ontferming over hem.

Breed is het schallende geluk van de lente, die langzaam-aan door het land kruipt, die sneller en sneller de aarde verwint, die de grond doet geuren. Het bloed in zijn hart springt op, met luiden klop spreekt het van verlangen en liefde.

Overal ligt schoonheid nu. Maar waarom heeft hij dat niet eerder gezien? De steden liggen groot en rijk in den zonneglans. De klokken der Belforten tinkelen en zingen. En zij louteren hem met hun fijnzinnige melodieën. De gothische blijheid der torens verheft zich naar den hemel. En hoe licht wordt nu zijn hart en de glans van zijn oogen.

Het is alsof hij in het blinkende zonlicht loopt, glanzend; de menschen, zij zien hem komen en gaan, en altijd is hij beweeglijk en vroolijk in zijn groeten en zeggen.

Vele vellen vullen zich gestaag, in onverzettelijkheid. Hij schrijft. Over de liefde tot God en zijn land. Een wonderlied zingt in de luchten. Immer zijn het de liederen, die doen droomen en denken, die leven in de harten der menschen. Zij geven moed en melancholie, en zij zijn fier van een dries-ten roep naar kracht. De natuur is ontwaakt! Het leven staat gereed om hem op te nemen in zijn legioen, waarin enkel de

fieren en trouwen van geest vooruitkomen, om ten einde den weg te vinden en te gaan, die leidt naar de grootschheid van den zang van het geluk.

Maar ook zegt het armoedige leven hem zooveel, naast het ontwaken van het bewustzijn der landsliefde. Hij hoort de haat vinnig en giftig ommegaan in zijn land. Hij strekt zijn armen uit en zwaait ze hoog boven zijn kop. In zijn hart brandt de smart om de verwording die hij zien en verstaan moet. De kleine kamers der groote steden, zij bergen het leed van het leven, en de vuilheid, de slechte droesem van verdwazing en lafheid, die ál te vaak naar buiten treedt.

Maar hij gaat niet meer in de rangen van den roes. Hij weet niet meer dat Alice d'Alsace met minachting spreekt over l'âme flamande. Zij heeft haar tijd gehad. De rijkdom van den rooden Bugatti staat verloren aan den kant van een smerigen weg.

De lente brandt!

.....

Maria heeft blond haar, Maria heeft een zuivere ziele en de blanke liefde van haar hart is er slechts om weggeschonken te worden aan een mensch, die doolt door land en leven. Hij heeft dat geweten, Boudewijn van den Kastele, toen hij in den vollen zomer door de geurende graangolven voorttort, dat ievers in Lisseweghe het geluk voor hem te grijp lag. Dichtbij!

Waarom zoude hij ánders zoo driftig zijn aangelooopen! Hij ziet het geluk niet, maar het gansche leven brengt het tot hem. In een kleine kamer, boven een snoepwinkel, waar snotneuzen van vijf tot twaalf jaar om spekken en drop komen, spreekt hij met zichzelf.

Buiten gaat de zomer voorbij! De kracht van een volk brengt zijn hart nader tot het wonder van geluk. De boeren rijden het koren in de schuren, en de vlassers trekken naar hun arbeid. De landen, daar ligt weelderig het goud van den

zomer op. Nu wacht de aarde op den mensch. En de mensch wacht niet.

Ten avend, in een eenzelve melodie van ruste, poozen zij in hun deuren. Vroeg in den uchtend gaan zij ter kerke.

Waar trekken die enkele jonge kerels heen, die op een avend staan te wachten onder den toren van Lisseweghe? Zij dragen een gele vlagge, met een klimmenden, klauwenden leeuw! Dat is de zwarte blomme op 't geluw veld, uit de liederen van Gezelle. Zij hebben jonge sterke stemmen. Geen van hen heeft de liefde geleerd van een zoete mademoiselle. Hoe is het mogelijk, dat zij ondanks dit gemis aan ervaring en avontuur, tóch de liefde dragen in hun bloed. Er is niets vreemds, wanneer Boudewijn naderbij slentert, om te vragen waarheen zij gaan. Enkelen zien hem aan. Anderen lachen, zij kennen hem niet. Eén zegt, en de vliemende punt van een dolkmes, waarmede een koek in tienenden gesneden kan worden, zet kracht bij aan zijn woorden: . . . naar het leven!

Boudewijn dooft zijn sigaret.

Hij treedt eenvoudig naast den spreker, en zegt: naar het leven . . . , góéd, ik ga mee. Ik ben Boudewijn van den Kastele, ik schrijf om mijn brood te verdienen, maar op het oogenblik heb ik geen kruimel.

Onder de bescherming van de zwart-gele vlag ziet Boudewijn het leven tot zich komen. Hij denkt aan den Duitschen soldaat, die hem leerde in het verleden zien. Daarna vliegt een vleug van droom naar Tourcoing, een verre, wazige herinnering. Uit Duitsche leering en Fransche ervaring groeit het lied van Vlaanderen.

Een groote dag, een blauw nachtbegin, een korenland met groene weiden daarnevens. En veeltalige waterkes. En dijken en wegen, wit en wijd-voerend door een land. De tronken geven sterkte aan het lage land in de kracht van hun gestuikteforschheid. De popels accentueeren de wijdheid, rondomme en óp naar den hemel!

En de machtige luchten werpen hun rust van heerlijk koloret in de grootschheid van het leven op aarde.

In deze Vlaanderens groeit en groent de boom des landsliefde. Er stapt een keurkorps door het land. Dit is in Lisseweghe, maar overal in al de gouwen van Vlaanderen stappen zij eender.

De keurkorpsen van het leven! Het leven eischt zijn offers. Velen van hen zullen jong sterven. Hun geest blijft op het land wonen, omdat hun bloed den grond van Moeder Vlaanderen bevoeide.

Maria, zij wordt de blonde vrouw van Boudewijn van den Kastele. Zij kan geen studies meer betalen, omdat haar geld ergens in een afgrond van volksvrijheid gesmeten werd. Het leven biedt evenwel meer dan zoo op het eerste gezicht te zeggen is voor een studentenmeiske. Dat leert zij langzaam. Het leven biedt haar de liefde, die nog gloort over dit land. Het is het eeuwig groenen van den boom der landsliefde, die de bloesem der verbintenis tusschen man en vrouw schooner maakt.

Met Boudewijn leeft Maria, hij is haar man. Boudewijn bemint Maria: zijn vrouw. En wat een teederheid spreekt er niet, wanneer hij dit zegt: mijn vrouw.

Waar valt nu de herinnering aan Alice d'Alsace in den afgrond? Hij is Maria genaderd met een groote pooverheid in zijn hart, hij heeft zichzelf slecht geweten. En zeg niet, dat een mensch van dezen tijd zich niet bekommert om zijn eigen verleden.

Boudewijn lacht. Verleden Het begint nu! De toekomst. En het is het begin dat in het hart van elkendeen een licht brengt, zoo stille en puur, dat de ruwheid van den mond zwijgen moet. Uit de goede aarde van dit land worden steenen gebakken, ievers tusschen Damme en Brugge. En de mannen van het gilde der metsers komen, tezamen met timmermans en ververs en smeden. Zij bouwen daar aan een dijk, bij Lisseweghe, een witgekalkte woonste. Gedachtig aan

de woorden van den Duitschen soldaat, staat daar een naam op, in gulden gothische letters: „De Grave van Vlaendren”. Hier woont het geluk, onder de zonne der tijden, onder den zinrijken lentehemel, in zomerbrand en herfst- en winter-nacht.

Een paar menschen leggen hun handen ineen. De wereld wordt schooner. Maria zingt.

Zij werkt met Boudewijn mede. Haar vingers omvatten den pennestok of tikken op de toetsen van een Remington. Het zijn Boudewijn's woorden die zij schrijft. Het is hun brood. Een poovere bete. Men kan van de liefde alleen niet leven. Niet? En deze twee dan! Eén zal hun herteklop zijn, in den nacht en in den klaren dag van arbeid.

Nu leven Boudewijn en Maria in den strijd. Een strijd om het leven zelve. Een machtigen kamp om het herwinnen van Vlaenderland. Het is dan wel een misdaad, zijn land lief te hebben, maar vroeger was het een deugd, en waarom zouden zij niet het recht hebben de oude deugden weeróm te beminnen. Om van plicht nog maar niet te spreken. De misdadigers: daartoe behooren zij, deze twee menschen uit de „Grave van Vlaendren”.

Boudewijn schrijft zijn verhalen en gedichten en boeken. In vliegende vaart werpt hij zijn artikelen op papier. Maria helpt hem, in eindeloze herhaling van correctie en dictaat. Zij doen bovendien tezamen den hof. Zij halen daaruit hun groensels en hun patatten. En de bloemen, niet te vergeten! Maria in de bloemen. Die kleine blonde Maria; zij is slank, een meiske nog. Haar lijf, het is een vlam van liefde. In de blondheid van haar haren ligt het goud van een handvolleke menschelijk geluk, juist genoeg voor hen beiden.

Haar bloed is Vlaamsch.

Vlaamsch bloed eischt Vlaamsch recht!

Maar voor de misdaad der deugdzame landsliefde spreekt men recht in krom-fransch.

De keurkorpsen der jeugd staan gereed.

Overal, in de groote steden met schoone namen en rijzende Belforten. De klokken zeggen boven de huizen hun eenzelvige liedekens. De rijke gebouwen dragen den last der eeuwen, en in de nissen en boogvensters spreekt een kleine stemme van glorie. Van glorie die verging, van glorie die weerkeert. De lente keert telkenmale weer.

Maar ook in de poovere dorpen van dat land staat de jeugd gereed. Die grillige dorpen, zij hebben bijkans geen naam en geen geschiedenis. Waar gaan zij heen? Zij gaan naar het land van de waarheid! Mijn God, in deze wereld nog waarheid, nog liefde?

.... Als een reine, rilde bruid, van louter licht en goud, zoo staat nóg de waarheid over dit Vlaanderland. Nog is de twintigste eeuw niet voorbij. Nog vierenzestig jaren. Zoude een mensch van zesendertig, die honderdjarig zijn moet om te kunnen sterven, liefdeloos ondergaan door de ontrouw van anderen, en door de domheid en de blindheid van zichzelf? Zoude hij gedoemd zijn tot krank en machteloos voortleven, nog vierenzestig jaren lang, op den smerigen mesthoop van alle vuil?

De groote mensch van den twintigste-eeuwschen geest wendt zich af. Wendt zich woedend af van de onsmakelijkheid der materie, waarop hij, als op een mestvaalt, leefde. Zijn vuisten zijn straf gebald, en zijn kop is geheven. Ziet hem daar, aan den einder, vèr boven het hart van Vlaanderen, waar torentransen als fier gekroonde koningen staan! Hij schouwt in de lichtende belofte der machtige luchten. Is dit waanzin van dolzinnig idealisme? Is het dit dat de jeugd van heden, de mannen van morgen, doet opmarcheeren naar een zege-zeker einddoel?

O God, neen. Het is naar de waarheid dat zij moedig gaan.

Zij maken hun marschen door het land. Die van Lisseweghe vereenigen zich met die van Oostkerke en Lapschure en Dudzeele. Zoo vereenigen zij zich eens allen. Maar dat zal

op den grooten dag zijn, dat de hemel boven dit land zal verduisterd worden door duizenden vlaggen. Dan zullen de zwarte leeuwen boven de troepen klauwen en dansen in een getal dat nabij komt aan dat der sterren, die pinkoogen boven de akkers en de steden van dit land.

De bungalow van Alice d'Alsace staat achter de duinen. Boudewijn is bij haar geweest. Wederom heeft zij gesproken over l'âme flamande, alsof dit hem zou kunnen tegenhouden van zijn strijd, die even natuurlijk en onvermijdelijk is en even vreugdevol als het leven zelve. Herfst ligt te gloeden, stille van devotie. Dat hij haar nu moest ontmoeten. Zij kwam hem tegemoet, zij nam hem mede. Heeft zij dan nóg macht over hem?

Zij is immer hoffelijk geweest, zooals een fransche made-moiselle dat zijn kan, ook in haar haat.

Het raadsel van haar vreemd bestaan is nog niet geheel opgelost. Het zal zijn weg in hem wel vinden. Stilaan breekt een sprank van weten in de donkerte der geheimzinnigheid. — Ge komt niet meer terug, is 't wel? vraagt zij. En hij heeft eerlijk moeten antwoorden: — Neen Alice, want ik heb niets wat ik U nog zou kunnen aanbieden. Mijn liefde behoort een ander toe, en mijn leven staat in dienst van mijn land. In dienst van l'âme flamande.

Dan vleit zij: kom terug, kom terug. Alles zal ik U geven.

Het wordt een dolle roes van haat, die haar liefde zeggen doet. Het theatrale in haar dringende woorden hindert. Haar gansche opsmuk van valsche liefde bijt alle gevoel weg uit zijn hart. Wat zou hij hier aankomen met woorden van kameraadschap. Of met medelijden om haar verlatenheid.

Hij is gegaan. En nu keert hij huiswaarts. Het is een Zaterdagavond, en van de landen trekken de laatste leege karren hoofwaarts. Met moede peerden, met moede knechten.

Eenzaamheid kleurt het poovere licht van den dag rood.

Alice d'Alsace, wie is zij? Hij weet het nog niet. Nóg niet.

Maar bewust groeit het gevoel van een groot gevaar. Hij heeft al meerdere malen dat gevoel in zijn lichaam weten trillen.

Hij heeft in haar gezien de belichaming van het gevaar, dat de ziel van Vlaanderen bedreigt, de luxe, de haat tegen het volk, die zich nauw te verbergen weet onder een teedere pose van medelijden.

Nu springt al zekerder dit gevaar hem voor oogen. Zij is niet alleen de personificatie van het gevaar. Zij is de bewuste spionne, die God mag weten in welken vreemden dienst is. Maar waarom zoude zij hem in Tourcoing dan hebben gewild? Om haar te helpen in haar laag bedrijf? . . . Duidelijk wordt ook deze vraag, al wil Boudewijn zoo geerne gelooven in haar uiteindelijke deugdzaamheid.

Zij zoude durende volgzzaamheid van hem verlangd hebben. Het heeft haar moeite en geld gekost. Hij is haar tusschen de fijne vingers doorgegleden. Hij heeft haar naar vrienden en kennissen gereden, in den rooden Bugatti. Hij is eens doorgestaan voor haar wettigen echtgenoot. En dat was, verdomd, géén grap.

Daarom heeft zij haar boeken en haar schrifturen. Bah, een spionne!

Hij heeft teveel geloofd, en te weinig kunnen haten. Dat is alles. Dat is bovendien de heele oorzaak van den ondergang van zijn land, van de verwording van zijn Vlaamsche volk. Nu rijst wederom sterk de kracht in hem op.

Aan het einde van den landweg valt het goud en het rood van den laten herfstdag uiteen. Een belofte!

Vanavond, bijkans tegen den nacht, zullen de keurkorpsen uittrekken. De tastbare schoonheid van de landen rondomme slaat alle idyllische dwaasheid weg uit zijn hart. Hij gaat nu zingend over de wereld.

Hij heeft het leven lief, zijn land en Maria. Dat leven spreekt, en het is Nederlandsch. In iedere wolke van den hemel staat de teekening van het Dietsche rijk, dat komt.

Boudewijn slaat met een striemende wisse tegen zijn laarzen. Wat zal er gebeuren van den nacht? Geen vrouwenkoppeke aan zijn schouder, geen fluisterstemmeke van geluk aan zijn oor.

Spoedig komt de afrekening. In de kranten staat met vette koppen geprint: de misdadigers wapenen zich! Dat zijn zij. Wat zal er van den nacht gebeuren? Wordt het een herfstnacht zooals er nog geen was?

Wat zal er van den nacht gebeuren. Steeds en steeds weer roept de vraag jagend door de luchten. Het is stille nu. De natuur geeft geen antwoord. Moet hij zelve antwoorden?

Vreemd-dringend springt alle leven tegelijk in den klopp van zijn brandend bloed.

Boudewijn van den Kastele gaat over den weg naar huis. Hij verlangt plots naar Maria. Haar armen moeten rond hem zijn, en zijn armen rondom haar. De sterkte springt op! IJl is de wereld.

Een mensch kan er gemakkelijk doorheenspringen. Wat gebeurt er van den nacht? Een simpel vermoeden doet een trotschen brand in zijn lijf slaan. Misschien vangt het nú aan . . . !

Maria, Maria; Boudewijn zegt haar naam in de stilte van den wazigen deemster. Hij is jong. Hij bemint Maria. Mag hij — alstublieft — een vrouw in reinheid liefhebben. Het is anders nogal schurftig om maar van één vrouw te houden en dan bovendien nog van een Vlaamsche . . .

Ha, haha! Nu slaat de liefde brandende blossen op zijn wezen. Zijn sterke lichaam veert omhoog, en in een dollen ren van snel klik-klakkende laarzen over den harden weg snelt hij op zijn huis toe.

Daar staat Maria voor „de Grave van Vlaendren”. En het zwarte peerd van Boudewijn, den soldaat voor Dietschland, staat nevens haar te kribben met zijn hoeven op de gele klinkers van het straatje. Een vrouw en een peerd. Het leerwerk heeft zij in de handen. Zij zadelt het peerd. Zij klopt

het dier op den nek, zoo vertrouwelijk dat het den kop in haar blonde haar drukt. Nogal idyllisch, een streeling van dier en mensch. Maar, dat is het leven. Hetzelfde peerd gaat straks met zijn berijder de landen door, en het kan door een kogel worden getroffen.

Boudewijn is bij Maria. Dit is hun eigen huis. De lampen branden over de wereld. In alle kleine huizen van Vlaanderland branden de lampen van het geluk.

En duizenden mannen en jonge kerels vormen hun keurkorpsen. Zij trekken hun uniformen aan. Zij zijn vermoeid van den dagelijkschen arbeid. Maar is het land niet sterk, en het volk?

De luchten zijn donkergroen, en als een grooten brand schiet plots de mane in dien mystieken nacht.

Een ring van purper ligt rond den oranje bol.

Boudewijn en Maria, zij eten tezamen hun brood in dezen avond. Er is niets ongewoons in dit uur. Het huis is rustig. De klokke tekt eenzelve zijn starren roep van voortgang over de wereld. Buiten wacht het zwarte peerd, dat trage beweegt met den kop. Nu staat Boudewijn op. Hij gaat aan zijn schrijftafel zitten, ziet de post na die dien dag gekomen is. De post brengt zijn verdiensten binnen. De artikelen en verhalen, zij worden geerne gelezen, want even rap en scherp teekent hij met zijn woorden als zijn gedachten gaan over dit Vlaanderland. Er zit groei in, die hooger gaat dan de hunkering naar gemak en genot.

In de omhelzing van het afscheid spreekt God zijn dank uit over deze twee menschen, die tezamen om land en volk kampen.

De wereld sterft in den avond, in een wonder van gouden herfst-melancholie.

Een lied sterft; het lokkende lied van den zoetgevooiden vogelaar, die hatend slechts zijn internationaal gefluit deed hooren.

Boudewijn rijdt weg op zijn peerd. Maria is in het stille huis

achtergebleven. De stilte noodt tot rustig werken, voor het brood van morgen.

De liefde in haar hart noodt tot een lied. Dit lied zingt Maria:

Vlaendren, dach en nacht
Denc ic aen u
Waer ic ooc ben en vaer,
Ghi sijt my altyt naer,
Vlaendren, dach en nacht
Denc ic aen u.

Vlaenderen, allen tyt
Blifdi myn lief.
Neem van mi hert en hant
Neemt mine trou te pant!
Blifdi mi lief,
Vlaenderen, allen tyt.

Avend en nacht zijn in malkander opgegaan. Ook in den nacht verzaamt dit land zijn krachten voor de glorie, die als een stralende zonne rijzen zal over de wereld.

Maria, zij zingt, gereedleggend haar pennestok en blank papier.

Daarbuiten treedt de roffel in scherpen cadans recht door het dierbaar land van Moeder Vlaanderen.

Nu begint de parade in den herfstnacht.

Zij trekken voorbij.

Een plekske maanlicht valt op hun peerden. Aan den wekant reeken breed de tronken uiteen. De popels zijn krom van den scherpen zeewind. Onmiskénbaar dragen zij de fierheid van dit land en dit leven naar den hemel. Gelukslied schalt en roept uit de voorbijtrekkende korpsen van jeugd en kracht en schoonheid.

Op alle wegels van Vlaenderland zijn zij. Het zijn er hon-

derden, die optrekken, met hun peerden, met hun motoren, te voete.

De roode burchten trillen van den angst. Scherp slaan de gillende sirenen hun bitteren onmacht ijl in de zachtheid der luchten.

Straks, straks! komt het leger van het laaiende leven de poorten binnengetogen!

Het is den mannen alsof in dezen herfstnacht, zilver getooid met fijnzinnige sierselen, alle klokken en klokskes van Vlaanderen beginnen te luiden en te spreken van een oude glorie die weerkeert.

Zij dragen hun donkre uniformen.

Zij dragen het licht in hun harten.

Zij zingen, zij zingen!....

Uit Lisseweghe en Oostkerke komt deze groep van veertig ruiters.

Boudewijn rijdt, naar zijn rang, aan het hoofd.

Zij rijden gevierden nevens malkander.

Nu spreken zij niet meer. Ieder van hen peinst op iets anders, verneemt op andere wijze den eenderen roep van geluk uit de klankende hoeven der peerden, die vonken uit de kalseiden slaan.

Zij rijden naar de zee, het is hun Noordzee. Een oude strijdkreet schalmeit over de duinen: houzee! de Noordzee!

De boschjes zijn in deemster gehuld. Vreemd licht is het strand waarlangs zij gaan. Urenlang rijden zij zoo, door het zand, naar de grenzen van het Zeeuwsche Vlaanderen, dat slaapt. De wegen voeren diep het land in. Dichtbij, verweg, in een waas van lokkende schemering komen de kleine torens van Vlaanderen. Verwelkomingen klinken. De mannen in de dorpen, zij staan op de straten, zij roepen de ruiters toe. Zij dragen in hun harten het geloof. De vensters der kerken zijn geel van licht. Een enkel klokske in de verte spreekt.

.... Dit is een oefening in den nacht. Parade! Maar, wat groeit eruit? Het kan nog een jaar duren. Het kan nog een

maand zijn of een week dat zij hier zoo rijden moeten. Schijnbaar doelloos.

Zij voeren op hun peerden, het begin van het geluk mede. De ketsende hoefklakken brengen de boodschap van den komenden strijd, die beslissen zal over leven of dood van Vlaanderen, in alle huizen, om het even of zij langs den weg staan, neergezakt van de vermoeyenis der drukkende jaren, of in de dorpen. Of in de steden langs de groene grachten.

In hun zakken zijn de revolvers koud en hard Als het noodig mócht zijn Zij hanteeren even snel en veerdig de wapenen, in uitersten noodzaak, als de spaden en rieken en pennestokken. Dit is een oude deugd in dit land. Maar, waar het leven trilt in alle vezelen van hun jonge lijven, zullen zij ook slechts hun tanden opeenbijten en hard zijn tot het uiterste, als het niet anders meer kan. Boudewijn zit stil op zijn peerd. Rondom ligt de ruste. Halt word bevolen, in de kruisinge van twee dijken. Zwarte mannen naderen.

Kameraden! Voetvolk, zegt Boudewijn.

De hopman treedt nader, tot voor Boudewijn.

— Het is niet goed daar, aan de duinen, zegt hij. Zijn hand wijst. Daarginder ruischt het lied van de zee. Zij hooren het allen. Maar in de muziek die hen zoo vertrouwd is van andere tochten in den nacht, is nu het vreemde element gekomen, er trilt iets in de luchten.

Wat gebeurt er dan toch van den nacht?

— Ge bedoelt? vraagt Boudewijn.

— Wij zijn daar bespied. Een auto stond klaar tusschen de boomen van het Knoksche bosch. Mannen van het leger. Die van de liga wagen dat niet. Zij waren vanmorgen trouwens al in Knokke; ik heb ze daar gezien.

— Goed, zegt Boudewijn kalm, wij gaan toch dien kant op, wij zullen zien.

— Zij voorzichtig, zegt de hopman. Zij knikken.

En de ruiters gaan verder, oefening wordt gereden, weerom terug naar de duinen van de Noordzee.

Boudewijn doet zijn mannen stoppen. Hålt! zegt hij, veertig ruiters, dat loopt teveel in de gaten. Ik ga zelf, met één van u. Wie?

Zij steken allen hun hand op.

Boudewijn neemt Jan Verkreeke van Oostkerke. Hij kan in den donker een vlooië vinden, zeggen de mannen die hem kennen.

Staf Bossche zal de ruiters terugbrengen naar Lisseweghe. Het is één ure in den nacht. De parade gaat verder. Nu is er wezenlijk gevaar. Zij zwijgen, hun handen gaan naar de wapens in de wijde zakken van hun lange jassen. Het leerwerk van de peerden kraakt, de ruiters keeren huiswaarts, over Knokke, Heyst en Rampscapelle.

Overal in Vlaanderen trekken zij nu naar huis. Zij weten dat van malkander. Zij zien malkander niet, maar op alle wegels van Vlaanderen gaan zij. De motoren ronken en de geluiden slaan kapot tegen de tronken. De peerdenhoeven klanken, en dof marcheeren de voeten over de landwegen, hard klinkend over de kalseidebanen. Grillige echos versterven tegen de kleine huizen.

Hun liefde waakt over dit land. Over dit volk, dat ter ruste gegaan is.

Boudewijn en Jan Verkreeke van Oostkerke rijden verder, de duinen in. De mane schuilt telkenmale achter de wolken met zilveren randen. Koel is de nacht, verkwikkend. In hun borst klopt het geluk. Jan Verkreeke legt zijn hand op Boudewijn's arm; hij zegt: — het zou mijn grootste vreugde zijn, jong voor Vlaanderen te mogen sterven.

Het klinkt gewoon. Er is geen pathos in zijn stem, dat heeft hij niet van doen. Alle ruiters, en ook zij, die voorstappen door dit land, verstaan de woorden van Jan Verkreeke, die nochtans met Boudewijn alleen is.

— Laat mij maar alleen verder gaan, zegt Jan Verkreeke dan. Gij hebt Maria, zij wacht op u, zij mag u nog niet verliezen. Ik weet dat zij zullen schieten van den nacht.

— Ja, zegt Boudewijn, maar zij zullen mij niet raken.
En hij bindt zijn peerd vaste aan een boom. Zij fluisteren nu.
In den nacht fluisteren vele dingen. Jan Verkreeke vertrekt,
langs een zijweg naar het bosch bij het Zoute.
O, dit is geen spel. Het is een begin van den werkelijken
strijd, die in vele nachten zal moeten worden volstreden.
Het geluk van Vlaanderen vordert dien strijd, zonder meer.
Zij zullen hem winnen.
Boudewijn sluipt voort, door boschages, tegen de helling van
het duin.
Hij ligt nu in een kuil, en onder aan den weg staat de auto.
Een kleine zwarte wagen.
Er is een groote stilte. Verderop staan de eerste huizen van
de villareeks.
Een van die huizen is de bungalow van Alice d'Alsace. Het
is alsof hij hier nog nooit geweest is, en tóch is het pas enkele
uren geleden.
Het oneindig milde spreken van de zee verscherpt de
grootschheid van het zwijgen achter de duinen.
In de verte vallen twee schoten, kort na elkander.
Langzaam richt Boudewijn zich op. De stilte sluipt. Het was
vèraf, het kan een jager geweest zijn. Het moet een jager
geweest zijn, een strooper . . . Maar neen, Boudewijn weet,
dat Jan Verkreeke's wensch nu in vervulling gegaan is.
Boudewijn van den Kastele slaat een kruis. Hij is ontroerd.
Maar nu omklemmt zijn hand den revolver in zijn jaszak,
want drie mannen gaan onder aan den weg voorbij. Zij dra-
gen de uniform van het leger. Zij rooken en lachen. Boude-
wijn duikt dieper in den kuil weg. De mane licht boven
hem. De auto gaat ronken, onwezenlijk. De auto is wegge-
reden.
Wat hebben zij gedaan. Hebben zij Jan Verkreeke ver-
moord . . . ? Hij herhaalt zijn woorden vijf, tienmaal achter-
een. Moet hij nu . . . Of waren het ànderen, weer anderen,
die zijn goeden kameraad neerschoten. Hij weet niet eens of

hij wel neergeschoten is. Maar het kàn niet anders, het kàn niet anders.

En Boudewijn blijft daar met zichzelf worstelen. Hij kan nog niet weggaan. De auto kan terugkomen. Wat hebben zij gedaan. Komen zij uit de bungalow van Alice d'Alsace? Wat hebben zij met haar gedaan, en met Jan Verkreeke. Een-tonig herhaalt hij zijn vragen, zacht, en niemand kan hem hooren. Hij verstaat zichzelf bijkans niet...

Neen, neen, het was vèr-weg.

Niets is er thans nog dat hem hier houden moet, op deze plaats. De auto is weggereden, zonder lichten.

Hij staat op, behoedzaam, en zijn oogen gaan naar den duinenrand. Hij klimt op een duintop. Daarover komt de wind gestreken.

In een verre villareeks glimt een enkel licht. Hij zal zijn peerd moeten vinden. Het is voor niets geweest. Een auto kan hij te peerde niet volgen.

De zee. Zij licht majestueus haar fosforglansen. De schoonheid is vóór hem. Wat er allemaal gebeurd is in dezen nacht weet hij niet. Zoo begint de werkelijke strijd om land en volk, dat in den nacht de schoten klinken, vèrweg, en niemand kan den ander helpen.

Hij zal Jan Verkreeke gaan zoeken. En zou Alice d'Alsace daar nu schuldig aan zijn? Zou zij hem ook durven laten neerschieten? Hij weet het weer niet. Altijd en altijd dat vreemde vertrouwen, terwijl het verstand nuchter zegt, dat deze vrouw, en al met wie zij omgaat, niet te vertrouwen is. Maar zijn hart blijft wankel van twijfeling. Ja, zij hebben teveel vertrouwd. Nu nóg! Want Boudewijn staat in vertrouwen op den duinrand, halvelings boven den top uit. Hij denkt dat niemand meer in de buurt is. Zijn zij dan zulke slechte soldaten? Neen.

Reeds is een schot gevallen, vlakbij. Van achter zijn rug, en hij voelt een scherpe pijn trekken in zijn arm en in zijn gansche lichaam. Bliksemsnel heeft hij zich nog omgekeerd,

maar in zijn omdraai heeft men hem getroffen. Weer een aanval in den rug.

Nog ziet hij juist het oplichten van een grooten lantaarn voorop een motor. Dan daalt de stilte diep rondomme hem, ondanks het geronk van den grooten Indian, en Boudewijn ligt geknield in het helmgras van den duinrand.

Het leven is niet te vergeefs geweest voor Boudewijn van den Kastele. Neen, het leven is nog niet uit voor dezen mensch. Zwakker en zwakker wordt de duisternis voor zijn oogen. Hij richt zich op. Trekkend vliemt de pijn door zijn schouder, door zijn arm.

Het is de linkerkant van zijn lichaam die in den brand staat.

Boudewijn van den Kastele, hij scheurt zijn kleeren stuk en bedekt met de rechterhand de wonde aan zijn linkerschouder.

Dan gaat hij langzaam naar den weg onderaan de duinen. Het is veilig nu. De mannen zijn verdwenen, in de veronderstelling dat een mensch daar op den duintop stierf. Zij houden hem voor den tweede!

Zij rekenen niet goed.

Boudewijn zoekt zijn peerd. Het staat er nog, vastgebonden aan den boom. Het hinnikt zacht.

— Ge zult me toch moeten dragen, dierke, zegt hij. Langzaam trekt hij het peerd ten gronde aan den teugel. Dan gaat zijn hand alweer naar den linkerschouder, die brandt, brandt. Het peerd gehoorzaamt, gaat liggen, en richt zich dan op, den vreemden last in het zadel.

Met lossen teugel, zoo rijdt hij, stapvoets, van Knokke weg, de smalle paden in, die naar het bosch voeren, waarin Jan Verkreeke verdwenen is. Hij zoekt zijn kameraad. Hij weet dat het levensgevaarlijk is, hier zoo te rijden. Hij kan niet eens vlug van zijn peerd afkomen. In zijn hand weegt de revolver.

Hij vindt Jan Verkreeke niet.

Moedeloos gaat hij terug. Maar, mág hij hem dan achterlaten?

En dan stijgt hij van zijn peerd af, maakt het dier weerom vaste aan een boom. Hij gaat het bosch in, en zoekt. Zijn stem gaat door de boomen, zijn stem spreekt met zichzelf. Dat is niet om zijn angst te verbergen, want angst kent hij niet. Maar hij vraagt zich af, of hij Jan Verkreeke vinden zal, en of er dezen nacht nog meer van zijn mannen zullen neergeschoten zijn.

Het is de herfstnacht, die een roke van scherpe houtsmook in de luchten draagt. Jan Verkreeke antwoordt niet. Nu moet hij terug. Niets geeft antwoord, dan de boomen. Een paar konijnen rennen voor zijn voeten weg, het struikgewas in aan den rand van een smallen weg.

Hij keert terug. En nu is hij onverbiddelijk. Een doffe woede slaat in zijn kop, hij kan het zelve bijkans niet bevatten. Maar het is om het verlies van zijn vriend, dien men neerschoot. Uit een hinderlaag, in den rug. Altijd in den rug! Daar kunnen zij niet tegenop; hij is er niet bang voor, maar er zullen er onder zijn mannen zijn wellicht, die vreezen. Het is zoo begrijpelijk.

Toch kunnen zij niet opgeven. Zij zijn bereid. Zij hebben hun peerden bestegen. En de schoten in den rug zullen zij moeten vermijden door een openlijk gevecht.

Daar is hij nu terug op de plaats waar de motor wegraasde. Tot hoever zou die gereden zijn?

Stapvoets gaat het peerd, het zwarte peerd, met lossen teugel. Duizelig spoken de gedachten in Boudewijn's kop. Dichterbij komen de huizen, de eerste villa's, die bijna alle onbewoond zijn. Maar daar is de bungalow van Alice d'Alsace. En aan de vensters brandt licht Boudewijn doet zijn peerd stilhouden. Dan zoekt hij aan den kant van den weg het zandpad. Het dier, alsof het zijn plicht kende, gaat langzaam en zonder gerucht door het mulle zand verder. Aan den zijgevel staat een motor.

Zal hij nu Zal hij nu afstijgen en binnen gaan? Zij zullen hem vermoorden. Zij zijn in staat om een mensch te vermoorden, die zijn eene arm niet gebruiken kan. Misschien zal hij ook zien dan, dat Alice d'Alsace thans haar liefde aan een verrader schenkt.

Het peerd staat stille, het wendt den kop om, naar Boudewijn, die niet gebaart.

Een duizeling overvalt hem ten tweeden male. Zal hij hier nu van zijn peerd vallen en dood zijn, of voortkruipen naar de bungalow, en daar voor de deure liggen. Floersen van duisterheid en trekkende, zeere pijnen gaan door zijn lichaam, langsheen zijn oogen. Zijn pijnen branden in zijn hart.

Hij weet dat hij hier hulp moet vragen. Zij zullen hem niets doen. Zij zullen hem ontvangen, en zij zullen van niets afweten. Een schoone dood bovendien, voor de deure van een bungalow neer te stuiken en geen genade meer kunnen smeeken, geen hulp meer kunnen vragen, dan alleen door de weerloosheid van zijn lichaam.

Geheel het beleven van Tourcoing staat hier voor hem, in den duizeligen schemer van koorts, die rillende koude op hem legt.

Zullen zij àllen zoo moeten sterven voor Vlaanderen?

Boudewijn, Boudewijn, hoort hij een stem zeggen, in fluistertoon, die spreekt onder den blauwen hemel van een zacht bed Bâh, het is verbeelding. Het was de zoete stem van Alice d'Alsace. Een misselijk gevoel golft in hem op.

Hij ademt snel, kort. Hij herstelt zich.

Rondomme trekken de nevels op, hij kan weer zien, en praten.

Laat ze, laat ze waar ze zijn, heeft zijn stem kort voor zich uit. En het zwarte peerd voelt dit als een commando om verder te trekken met zijn moedigen meester.

Hij had hen door het raam kunnen doodschieten, allebei.

Want zijn rechterhand is in staat om met zekerheid den revolver snel te hanteeren. Ziet, hij heeft hem in de hand, gereed tot schieten. Hij voelt nu de strakke pijn aan zijn schouder niet meer. Uit de bungalow scherpt een schrille vrouwenlach.

Maar het peerd gaat trage den herfstnacht in.

Nu is voorgoed de bungalow verdwenen uit het leven van Boudewijn. Een gewoon voorval, zegt hij in zichzelf. Wat is het geweest? Alice heeft hem zot gemaakt. Zij heeft hem willen koopen, en toen het niet lukte, kocht zij een ander, om op hem te schieten. Wie weet wat zij nog alles koopen zal met haar geld, haar luxe en haar roode zinnelijkheid. Met zulke dingen kunt ge niet spoedig genoeg afrekenen. Vlaanderen moet ook afrekenen. Snel, scherp, onfeilbaar. En laat het enkele levens kosten. Zij zijn immers àllen bereid te gaan voor het laatste appèl, te verschijnen voor God, en te zeggen: ik deed mijn plicht, voor mijn volk, voor mijn land... Voor Vlaanderen, voor Dietschland.

Het geluk van het leven lokt over de Vlaanderens.

Ook in dezen nacht. Het is nog een rit van groot twee uren. Boven de Noordzee rijst een streepke licht. De morgen komt. Boudewijn zet zijn tanden oopen. Hij ziet eenmaal om. Scherper trekt nu weer de vliemende pijn door zijn schouder. Langs zijn borst en zijn arm vloeit trage het bloed. De wonde is opengegaan met omkeeren, en zijn hand omklemt vaster den schouder, zoodat zijn hart ineenkrimpt van bittere pijn. De morgen komt.

Boudewijn zet zijn tanden oopen. Hij drukt zijn knieën vaster tegen het peerd aan. Het gehoorzaamt subiet, gaat sneller loopen. Zoo rijdt hij verder... Maria, zij is zeer dicht bij hem. Zij wacht op hem. De anderen zijn thuis, wellicht.

Hoort....

In de aanzwevendende morgennevel zijn de geluiden van peerdenhoeven hoorbaar geworden. Het zijn de troepen van

Brugge en Damme die huiswaarts trekken. Zij hebben een langen rit gemaakt. Lichter en lichter wordt de nacht. De morgen! Zij rijst over Vlaanderen, een eenzaam ruiter rijdt met slappen teugel den weg langs. Schemerig trekken de peerden voorbij. Op de kruising der wegen.

Feller klopt Boudewijn's hart.

Zie, daar is wederom de parade in den herfstnacht.

De mannen zien hem, zij kennen hem. Van den Kastele, zegt de hopman. Zijn hand neemt het peerd van Boudewijn bij den teugel. Gewond? vraagt hij. Wij hebben schoten gehoord, maar wij hebben tevergeefs gezocht.

— Ja, zegt Boudewijn zacht, in mijn schouder, maar ik ben dadelijk thuis, en het is niet erg. Vertel het niet aan de mannen, zulle. En hij lacht, terwijl de pijn schurend door zijn woorden gaat.

Ik bedank voor het martelaarschap, zegt hij bij zichzelf.

— Hebt ge wat te drinken, vraagt hij dan. De hopman reikt hem een veldfleschje, koffie met cognac.

— Fine fleur, spot hij, van één frank het glaasje, niet?

— Ja, zegt de hopman.

Boudewijn's stem wordt lichter. Er zit weer leven in hem.

— Ik ga verder, zegt hij, goed heil.

Groet aan Maria, van den Kastele, en goed heil.

Ruiters trekken voorbij hem. Zij brengen den groet. In den valen morgenschijn zijn zij bijkans schimmen. Hun uniformen zijn donker. Hun peerden zijn moede. In hun harten brandt en vlamt het licht van het geloof aan de wederopstanding van Vlaanderland.

Aan de geboorte van Dietschland.

Dat kunt ge van buiten niet zien.

Zij keeren naar hun woonsten.

Parade in den herfstnacht!

Een beeld van her-wordend Vlaanderen.

En nu Maria, Maria, die op hem wacht.

Langzaam sterft het gerucht der hoefslagen, het is een herinnering aan den nacht, aan de bungalow van Alice d'Alsace. En iedere herinnering heeft een einde, als het leven. Het geluk van Vlaanderen niet! Dat draagt verder dan alle andere dingen tezamen. Het is Vlaanderen zelve, dat wijd en schoon in de geboorte van den nieuwen dag ligt. Het is geen koortsvisioen dat Boudewijn heeft. Een man als hij lijdt niet aan die ziektes. Het is een zuivere waarheid. De natuur is wederom een groot lied van stilte en schoonheid. De ruiters zijn verdwenen. Geen hoeftappen meer, geen stemmen meer. Rust over dit land.

Het is Zondagochtend. Nu gaan de klokken luiden. De parade is voorbij. De volgende parade zal het ernst zijn.

Jan Verkreeke is dood. Den volgenden dag zullen zij hem thuisbrengen. Hij heeft niemand op de wereld. Hij heeft voor zijn volk geleefd. Hij is voor zijn volk gestorven. De vaandels en vlaggen zullen diep neigen. De mannen zullen voor het laatst hem den groet brengen.

Boudewijn rijdt nog trage voort. Daar is zijn huis.

Maria ziet hem komen. Moeilijk geraakt hij van zijn peerd af. Zij helpt hem. Zij zegt: — Mijn lief, wat hebben z'u gedaan? Kom mijn lief, kom. En stille schreit zij om de wonde, die zijn kleeren heeft doortrokken van zijn bloed.

Boudewijn ziet haar aan.

Hij zegt: — Maria, wat is een druppelke bloed, vergeleken bij het groote geluk van Vlaanderen?

Maria verbindt zijn wonde. Het peerd is in de stal gegaan, dat hoort zoo.

Dit is alles niet smartelijk.

Smartelijk is alleen, dat een volk versmacht en ten onder gaat in den dwang der vreemde heersching, in ontrouw, in liederlijke ongebondenheid.

Maria en Boudewijn, zij zullen verder werken, en velen met hen.

Het is herfst, een trage deemstering, die naar den duisteren winter gaat. Moeder Vlaanderen verlangt naar de blanke sneeuw.

Maar over Vlaanderland rijst spoedig het juichende licht van de stralende zonne. Een parade van fierheid en trouwe, op een wonderen lentedag. En de klokken zullen zingen uit de Belforten en uit de kleine torens, in al de gouwen.

Laat ons dan gereed zijn voor Dietschland.

THE first thing I noticed when I stepped
out of the car was the cold. It was a
sharp, biting cold that I had never
experienced before. The wind was
howling, and the snow was falling
fast. I was alone in the middle of
the city, and I felt like I was
lost. I had never been here before,
and I had no one to turn to. I
was alone in the middle of the city,
and I felt like I was lost.

I had never been here before, and I
had no one to turn to. I was alone
in the middle of the city, and I
felt like I was lost. I had never
been here before, and I had no one
to turn to. I was alone in the
middle of the city, and I felt like
I was lost. I had never been here
before, and I had no one to turn
to. I was alone in the middle of
the city, and I felt like I was lost.

I was alone in the middle of the city,
and I felt like I was lost. I had
never been here before, and I had
no one to turn to. I was alone in
the middle of the city, and I felt
like I was lost. I had never been
here before, and I had no one to
turn to. I was alone in the middle
of the city, and I felt like I was
lost.

DIETSCHE TUIN IS EEN NIEUWE PROZA-reeks, waarin novellen van jonge Dietsche schrijvers — elk in een afzonderlijk deeltje — zullen worden samengebracht. De novelle „Parade in den herfstnacht”, welke deze reeks opent, kan in velerlei opzicht gelden als een model van uitgave; dit beperkt zich niet tot het uiterlijk, maar doelt wel allereerst op het karakter van den inhoud. Dat elke schrijver — ook al komt zijn werk naast dat van anderen in één reeks — zijn eigen geluid heeft, wordt daarmee geenszins miskend. Integendeel blijft het onze vaste overtuiging, dat de verdienste van een schrijver des te duidelijker kenbaar wordt, naarmate zijn stem leeft uit een eigen bezieling. Zijn werk is zijn bloed, zijn liefde — zie daar de roeping van den kunstenaar.

Maar juist deze zekerheid geeft ons het recht, om in dit zoo hevig eigene toch tegelijk een verwantschap te onderscheiden — een sterk verdiept bewustzijn, waaruit ons leven de kracht tot wasdom, de kracht tot een opwaarts gericht streven dankt. Dit is het wonder der onvernietigbare Dietsche jeugd: te weten, dat het één geest is, waaruit zij scheppen en wij aanvaarden.

De uitgave van deze proza-reeks is voorzeker niet ondernomen, om de bewijsstukken voor een werkdadig Dietsche groeikracht te leveren; armzalig het traag kloppende hart, dat op papier zoodanig bewijs verlangt. Ook zonder deze

reeks zal de oude stam nieuwe vruchten dragen. Nochtans is het geboden, van onze genegenheid te getuigen, zoo vaak en zoo langdurig als in ons vermogen ligt — wellicht juist daar wel het eerst, waar de daad niet méér spankracht zou toonen dan voor den jongen ernst eener belofte.
Dietschland leve!

Elk deeltje uit de proza-reeks Dietsche Tuin kost f 0.60. Tevens is voor zes achtereenvolgens verschijnende nummers uit de serie de intekening opengesteld tegen een bedrag van f 2.40, ineens te voldoen. Voor degenen die het eerste no. (Emile Buysse: Parade in den herfstnacht) reeds hebben aangeschaft, bestaat gelegenheid tot intekening voor de nos. 2—6 tegen betaling van f 2.—. Toezending door den boekhandel of desgewenscht rechtstreeks, in welk laatste geval de intekening wordt verhoogd met resp. f 0.50 en f 0.40 portokosten.

DE AMSTERDAMSCH E KEURKAMER
AMSTERDAM

Ochtend-appèl

eenige nieuwe gedichten

van jonge Dietschers

f -.75

WERK VAN S. BARENDs / FLOR. BERGE

ROB DELSING / JAN HOOGENSTEIJN

GEORGE KETTMANN Jr. / WIES MOENS

MARCEL VAN DE VELDE

FERDINAND VERCNOCKE

Er waait een jonge frissche wind doorheen, een adem van geloof en bezieling,
samen met een forsche kracht, die zich uit in een kloeke, vaste taal.

DE SCHELDE

Thans is er: "Ochtend-appèl", lang niet zoo goed als Gorter's "Mei"
Maar even eerlijk! En evenzeer bevattend een ideaal, een ideaal van fascisme
en solidariteit om Dietschland's zege, die — cultureel — zich uit in strijdliederen
en lyriek, waarin een licht gloort van opstanding en daad.

NEDERLAND

